

TRE ULIKE BESKATNINGSMÅTER

Tre forskjellige modeller styrer beskatningen av virksomheter:

- aksjonærmodellen gjelder for personlige aksjonærer i AS,
- deltakermodellen gjelder for personlige deltakere i ANS/DA og
- foretaksmodellen gjelder for selvstendig næringsdrivende (innehavere av enkeltpersonforetak).

Dette er reglene som gjelder nå:

SELSKAPER: AKSJONÆRMODELLEN, DELTAKERMODELLEN

Aksjeselskaper (AS) og deltakerlignede selskaper (ANS, DA) blir lignet forholdsvis likt. Begge selskapstyper skatter først 24 prosent (2017) av årets overskudd.

Får aksjonærene/deltakerne utbetalt utbytte (fra AS) eller utdeling (fra ANS, DA), må de betale 2 prosent utbytteskatt/utdelingsskatt av dette (gjelder kun personer, ikke selskaper).

Slik utbytteskatt/utdelingsskatt beregnes imidlertid først etter at det er trukket fra et skjermingsfradrag. Det fastsettes hvert år en skjermingsrente, basert på tre-måneders-renten etter skatt på statskasseveksler.

Størrelsen på skjermingsfradraget for den enkelte avhenger så av verdien de eier i selskapet.

Dette skjermingsfradraget er ment å være en slags "beregnet normalavkastning av investert kapital".

MERK! Jo høyere skjermingsrente som blir fastsatt, jo lavere skatt.

Men hvis aksjonærer/deltakere som er personer ikke tar ut utbytte/utdeling - altså lar pengene stå i selskapet, for eksempel som lån til selskapet - skatter de ikke noe av dette.

TIPS! Selskapet kan altså fungere som en "sparegris". Pengene kan bli stående ubeskattet i selskapet så lenge aksjonæren/deltakeren ikke har bruk for å få dem ut.

Aksjonærer og deltakere får ingen personinntekt her.

De betaler ikke trygdeavgift og har heller ikke noen opptjening i folketrygden, verken når det gjelder pensjonspoeng, sykepenger eller andre rettigheter.

Kun av lønn (fra AS, NUF eller SA) eller arbeidsgodtgjørelse (fra ANS, DA mv) får de personinntekt, med tilhørende trygderettigheter og opptjening av pensjonspoeng.

MERK! Formuesskatten blir beregnet av verdiene som den enkelte aksjonær eier.

ENKELTPERSONFORETAK-/SELVSTENDIG NÆRINGSDRIVENDE: FORETAKSMODELLEN

MERK! Foretaksmodellen gjelder kun for den som har næringsinntekt som selvstendig næringsdrivende (deriblant innehaver av et enkeltpersonforetak). Det vi skriver her om næringsdrivende og foretaksmodellen gjelder altså ikke for deltakere som har næringsinntekt fra et ANS/DA.

Foretaksmodellen kommer inn i bildet når det gjelder personinntekt for selvstendig næringsdrivende. Følgende skjer:

Den selvstendig næringsdrivende skatter først av årets overskudd (regnskapsmessig resultat). Dette er alminnelig inntekt.

Beregnet personinntekt - som medfører trygdeavgift og eventuelt trinnskatt (som fra 2016 erstatter toppskatt) - fastsettes imidlertid etter et skjermingsfradrag. Det er også her en slags "beregnet normalavkastning av investert kapital".

Det som skjer er at dette skjermingsfradraget reduserer den næringsdrivendes personinntekt.

MERK! Den selvstendig næringsdrivende har ikke samme mulighet som en personlig aksjonær eller personlig deltaker til å unngå ekstraskatning ved å la være å ta ut utbytte eller utdeling.

Dette er en klar ulempe i tilfeller der innehaveren av et enkeltpersonforetak ikke trenger å ta ut alle midlene etter skatt til eget forbruk og dermed kan la dem bli stående.

Det er imidlertid lagt inn et element som skal sukre pillen for de som driver enkeltpersonforetak:

- Skjermingsfradraget er høyere enn for aksjonærer og deltakere.

BRUTTOSKATT FOR GEVINSTER OG GOODWILL

Gevinst ved salg av goodwill (forretningsverdi) beskattes med bruttoskatt. Det samme gjelder inntektsføring på gevinstkonto av gevinster som skyldes realisasjoner tidligere år.

Det skal beregnes personinntekt av alle realisasjonsgevinster, feks fra salg av tomter, driftsmidler eller av hele virksomheten.

Inntektsføring av gevinst- og tapskonto, negative saldi mv etter opphør skal på samme måte inngå i personinntekten.

Det betyr samme skatteøkning som vist ovenfor.

Motsatt går tap ved realisasjoner til fradrag i personinntekten.

PENSJONSPØENG - TRYGDERETTIGHETER

I egen virksomhet er det opptjening av pensjonspoeng og grunnlag for andre trygderettigheter kun for:

- Innehavere av enkeltpersonforetak (de får personinntekt av overskuddet minus eventuelt skjermingsfradrag).
- Aksjonærer som mottar lønn i AS og tilsvarende selskaper (altså med arbeidsgiveravgift på vanlig måte).
- Deltakere som får utbetalt arbeidsgodtgjørelse i ANS/DA og tilsvarende selskaper.

FRAMFØRBART UNDERSKUDD

Framførbart underskudd i næring –underskudd fra tidligere år - påvirker ikke personinntekten og dermed heller ikke bruttoskatten (trygdeavgift og eventuell trinnskatt).

REGNSKAPET STYRER ÅRETS SKATT

Det er regnskapet som styrer hva som blir årets resultat - og følgelig: Årets skatt.

I regnskapet skal alle "forretningstilfeller" faktureres/bokføres etter hvert som de finner sted. Det er normalt når varer leveres eller når tjenester ytes.

I praksis har dette størst betydning for den vesle virksomheten i tida rundt årsskiftet. Regnskapet må være ajour når selvangivelsen og andre skjemaer skal leveres inn.

MERK! For at regnskapet skal bli korrekt, er det viktig at du fører kostnadene på riktig år. Skylder du feks penger til et firma for arbeid utført for deg i år 1, men hvor du ikke har betalt ved årsskiftet, skal kostnaden likevel føres i regnskapet ditt i år 1. Det samme gjelder for fakturaer fra feks desember i år 1 med forfall en gang i januar i år 2, så sant varen eller tjenesten er levert fra deg eller mottatt av deg i år 1: Føres i regnskapet for år 1.

Leveringstidspunktet avgjør regnskapsføringen.

Pengestrømmen inn og ut styrer altså ikke resultatet av din virksomhet. Men pengestrømmen er viktig når det gjelder likviditeten: Har du nok midler tilgjengelig når regningene skal betales?

FAGLIG REGNSKAPSHJELP

Faglig hjelp fra autorisert regnskapsfører kan være svært nyttig, i alle fall første gang du leverer næringsoppgave (og skjemaet Personinntekt i enkeltpersonforetak) sammen med selvangivelsen - eventuelt gjennom løsningen Næringsoppgave skatt.

Denne anbefalingen om å skaffe deg faglig hjelp gjelder også hvis det er snakk om store endringer i virksomheten, eller hvis du føler deg usikker på om du gjør alt riktig.

Feil til din ugunst kan føre til at du betaler mer skatt enn du skal.

Feil til din gunst kan medføre at du i grove tilfeller ilegges tilleggsskatt på opptil 60 prosent (av det beløpet som eventuelt kunne ha vært unndratt skatt) - i tillegg til ordinær skatt. På toppen kommer forsinkelsesrente.

I "normale" tilfeller er tilleggsskatten på 30 prosent.

TIPS! Mange som driver for seg selv har oppdaget at det lønner seg med profesjonell hjelp til regnskap og skjemaer ved ligningen. De kronene det koster blir gjerne tjent inn i spart skatt, økt inntekt, økt trivsel - og du unngår unødvendige konflikter med ligningsetaten fordi du har for dårlig kjennskap til de regler som gjelder.

BILAG = VERDIPAPIR

Husk at tapte (bortkomne) regnskapsbilag er tapte fradrag som igjen er tapte penger i din lommebok.

Vi tenker i denne sammenheng særlig på de små næringsdrivende med enkle forhold - som ikke har ansatte og som ikke har momsoppgjør - og kun plikt til å ajourføre sitt regnskap årlig i sammenheng med utarbeidelsen av næringsoppgaven mv.

En regnskapsfører har sagt det slik:

"Altfor mange næringsdrivende kaster kvitteringer for overtidsmat, seminaravgifter, bussbilletter, abonnement på tidsskrifter osv. Det er det samme som å kaste penger. Så lenge dette er utgifter til inntekts ervervelse i næringsvirksomheten, kan de føres i regnskapet. Men du må ha originalkvitteringer."

Ta uansett godt vare på kvitteringer og andre bilag som dokumenterer kostnader. Uten gyldig bilag, har du ikke ikke krav på fradrag for kostnaden ved ligningen.

TIPS! Oppbevar regninger og fakturaer trygt, og slik at du vet hvor du har dem.

Har du ikke et annet og bedre system, og fortsatt holder deg til papirbaserte regnskapsbilag, bør du minimum ha en ringperm, en hullemaskin og en stiftmaskin.

Da sørger du for at alle kvitteringer, bankutskrifter, regnskapsbilag og annet som har sammenheng med foretakets regnskap, havner i ringpermen etter hvert - med en gang.

Enten setter du dem inn fortløpende, eller ordnet i et system etter type bilag.

Samtidig sørger du for at alle bilag dokumenterer at dette er utgifter mv som har sammenheng med din næringsvirksomhet og ikke er private utgifter.

TIPS! Du kan nå ha et regnskap som er hundre prosent digitalt. Du fører regnskapet på skjermen, og du skanner inn innkomne papirfakturaer, papirbilag osv.